

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

KUL HAKKI

Aziz Mü'minler!

Toplum halinde yaşayan insanlar arasındaki karşılıklı ilişkiler, "kul hakları" içerisinde yer almaktadır. Bu haklar; ana-baba hakkı, evlat hakkı, eş ve komşu hakkı, amir-memur hakkı, akraba hakkı, hoca, arkadaş hakkı, işçi-işveren hakkı gibi haklardır. Unutulmamalıdır ki, bir gün bu fani hayat son bulacak, gerçek hayat dediğimiz ebedi ahiret hayatı başlayacak ve herkes dünyadaki hayatından hesaba çekilecektir. Kimsenin yaptığı yanına kâr kalmayacak ve kim ne yapmışsa mutlaka karşılığını görecektir. Nitekim, hutbemin başında okuduğum Zilzâl Sûresi 7 ve 8'inci ayetlerinde; "Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı kötülük işlemişse onu görür." buyurulmaktadır.

Kul hakkının ne derece önemli olduğunu ifade eden bir âyet-i kerimede ise: "Ey Kavmimiz! Allah'ın davetçisinin davetine uyun ve ona iman edin ki, (Rabbiniz) bazı günahlarınızı bağışlasın ve sizi acıklı bir azaptan korusun."¹ buyurulmuştur.

Dikkat edilirse bu âyet-i kerimede bütün günahların değil, ancak bir kısım günahların affedileceği bildirilmektedir. Şartlı affedilecek günahların ise, kul hakları ile ilgili olduğu ve hak sahibi razı olmadıkça affedilmeyeceği haber verilmiştir.

Sevgili Peygamberimiz de bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır:

"Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, namusu veya malıyla ilgili bir zulüm varsa altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyâmet günü gelmeden evvel o kimseyle helâlleşsin. Yoksa kendisinin sâlih amelleri varsa, yaptığı zulüm miktârınca sevaplarından alınır ve hak sâhibine verilir. Şayet iyilikleri yoksa, zulüm yaptığı kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir."²

Değerli Müslümanlar!

Peygamberimizin veda hutbesindeki; "Ey iman edenler! Kimin bende bir alacağı varsa gelsin alsın; kimin sırtına vurdu isem işte sırtım, gelsin vursun!"³ sözleri, kul hakkının ne kadar önemli bir hak olduğunu açık ve net bir şekilde bizlere göstermektedir.

Şu halde diyebiliriz ki müslüman, kul haklarına son derece titizlik göstermelidir. Bilerek veya bilmeyerek başkalarının hakkını üzerine geçiren kimse, o hakkı dünyada ödemek ve helalleşmek suretiyle kendisini kurtarmaya çalışmalıdır. Haksızlık edip de hak sahibine hakkını ödemeyenler: gıybet, iftira, dedikodu yaparak insanlar arasında huzursuzluğa sebep olanlar, mal ve can emanetine zarar verenler, işçisine alın terini ödemeyenler, zulmedenler, emanete hiyanet edenler, vergisini ödemeyerek başkalarının hakkını üzerine geçirenler; âhirette pişmanlık duyacaklar ve çetin bir azaba uğrayacaklardır.

Sevgili Kardeşlerim!

Geliniz, herkesin hak ve hukukuna saygılı olalım. Kul hakkıyla Allah'ın huzuruna çıkmaktan sakınelim. Kul hakkını, hak sahibi affetmedikçe Allah'ın affetmeyeceğini bilelim. Dünyadaki birçok kötülüğün, kul hakkına saygı göstermemekten meydana geldiğini unutmayalım.

Hutbemi, başta okuduğum hadis mealiyle bitiriyorum: "Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların emin olduğu, zarar görmediği kimsedir."⁴

² Buhari, Mezâlim, 10.

³ Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, III, 400.

⁴ Müslim, İman, 65.

¹ Ahkâf, 46/31.